

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia 16 lipca 2010 r.

**Pan
dr Stanisław Cęckiewicz
Dyrektor
Ośrodka Badawczo-Rozwojowego
Budowy Urządzeń Chemicznych
CEBEA
ul. Lea 114
30-133 Kraków**

I/10/001
LKR- 4114-01-01/2010

Wystąpienie pokontrolne
(tekst jednolity)

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701, ze zm.) zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Budowy Urządzeń Chemicznych CEBEA w Krakowie (CEBEA) kontrolę działalności i przygotowania do prywatyzacji w okresie od 2006 r. do czerwca 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 14 czerwca 2010 r. oraz omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 2 lipca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przesyła Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Ośrodek w całym okresie objętym kontrolą uzyskiwał wprawdzie dodatnie wyniki ekonomiczne, jednak ich wartość była nieistotna z punktu widzenia potrzeb zrestrukturyzowania dotychczasowej działalności produkcyjnej i usługowej. W ocenie NIK, tendencja spadkowa w zakresie sprzedaży wyrobów i usług oraz zanik działalności badawczo-rozwojowej przy równoczesnym braku koncepcji rozwojowej w dotychczasowej formie organizacyjnej doprowadza Ośrodek do obniżenia jego wartości rynkowej. Ponadto, Najwyższa Izba Kontroli zgłasza uwagi do możliwości prywatyzacji CEBEA w trybie art.

39 ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz.U. z 2002r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.). Taką ocenę ogólną uzasadniają przedstawione niżej oceny cząstkowe:

1. NIK ocenia, że w badanym okresie działalność badawczo-rozwojowa CEBEA była marginalna w stosunku do pozostałej działalności, a produkcja przemysłowa urządzeń chłodniczych dla handlu i gastronomii w Zakładzie Produkcji Doświadczalnej w Bochni ulegała zmniejszeniu z roku na rok i stawała się coraz mniej rentowna i konkurencyjna.

Wartość produkcji i sprzedaży jak i ilości produkowanych witryn, gablot, szaf i regałów chłodniczych z roku na rok były mniejsze. Wartość sprzedaży w 2006 r. wynosiła 13.966 tys. zł (4.054 sztuk wyrobów gotowych), a w 2009 r. już tylko 9.869 tys. zł (2.553 sztuk). Spadła także sprzedaż urządzeń chłodniczych na eksport.

Jako w miarę stabilne i coraz bardziej znaczące źródło przychodów CEBEA, w kontekście zmniejszających się przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług, należy ocenić wynajem i dzierżawę pomieszczeń oraz lokali biurowych w Krakowie. Ośrodek dysponował ok. 10.000 m² powierzchni użytkowej, z czego ok. 60 % była wynajmowana zewnętrznym podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą. Standard w tym obiekcie biurowym był utrzymywany na niezmiennym poziomie i został oceniono - jako przeciętny. Ceny wynajmu posiadanych pomieszczeń wahały na poziomie zbliżonym do oferowanych na rynku cen wynajmu lokali. Przychody z najmu lokali w badanym okresie wzrosły z 1.559,3 tys. zł w 2006 r. do 2.013,9 tys. zł w 2009 r. przy względnie ustabilizowanych kosztach ich uzyskania.

2. Działalność badawczo-rozwojowa obejmowała inżynierię i ochronę środowiska, inżynierię chemiczną, budowę i eksploatację maszyn oraz kontrolę wytrzymałości materiałów. Poniesione nakłady na tą działalność wprawdzie wzrosły z 329 tys. zł w 2006 r. do 445 tys. zł w 2008 r., ale nie spowodowały wzrostu przychodów z tego tytułu. Przychody z tej działalności były coraz mniejsze, tj. z 319 tys. zł w 2006 r. spadły do 119 tys. zł w 2009 r. W latach 2006-2007 pracownicy z grupy naukowo-badawczej opublikowali 11 prac naukowych, ale w latach następnych nie opublikowali żadnego artykułu o charakterze naukowo-badawczym. W 2008 r. Ośrodek uzyskał patent pt. „Kabina dźwiękochłonna-izolacyjna”. Od 2005 r. CEBEA, jako jednostka naukowa posiadał 4 kategorię i uzyskiwał coraz mniejsze z roku na rok kwoty dotacji na działalność statutową przyznane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (od 178 tys. zł na 2006 r. do 57, 4 tys. zł na 2010 r.). CEBEA zrealizowała w badanym okresie

9 projektów (w tym 4 w 2006 r.) badawczo-rozwojowych, które przyniosły Ośrodkowi znikome zyski.

W ocenie Pana Dyrektora zintensyfikowanie działalności badawczo-rozwojowej było niemożliwe z uwagi na sprywatyzowanie sektora chemicznego, który posiada własne zaplecze naukowe i co za tym idzie brakowało zleceń dla CEBEA - jako firmy państwowej. Jednak w ocenie NIK, przyczyną marginalizacji działalności naukowo-badawczej w CEBEA był głównie brak działań dostosowawczych do realizacji usług badawczo-rozwojowych w nowych warunkach rynkowych.

3. W 2006 r. przychody ogółem zmalały ze 16.012 tys. zł do 12.624 tys. zł w 2009 r. W rezultacie takiej sprzedaży oraz poziomu poniesionych kosztów zysk netto zmalał ze 166 tys. zł w 2006 r. do 109 tys. zł w 2009 r. Przychody z działalności podstawowej (wyroby gotowe produkcji ZPD Bochnia, usługi badawczo-rozwojowe oraz dotacje na działalność statutową) stanowiły od 88,6 % w 2006 r. do 83,0 % w 2009 r. przychodów ogółem. Przychody operacyjne (z najmu lokali) stanowiły 10,3 % w 2006 r. i 16,5 % w 2009 r. przychodów ogółem.

W strukturze rodzajowej kosztów wzrastał udział kosztów wynagrodzeń i świadczeń na rzecz pracowników z 28 % w 2006 r. do 34,8 % w 2009 r. Izba podkreśla, że wartość rzeczowych aktywów trwałych w 2009 r. spadła o 13,4% w stosunku do takiej wartości z 2006 r., co wskazuje na deprecjację tego majątku i brak jego odtwarzania.

W ocenie NIK, na pogorszenie się wyników ekonomicznych w 2009 r. wskazuje również malejąca w porównaniu do lat poprzednich rentowność majątku oraz rentowność kapitału własnego, a wskaźnik płynności bieżącej wskazywał na możliwe trudności w spłacie zobowiązań.

4. [...] ¹
5. Kontrola NIK wykazała, że CEBEA, jako jednostka badawczo-rozwojowa przestrzegała zasad gospodarki określonych w rozdziale 3 ustawy z 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz.U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993 ze zm.). Plany rzeczowo-finansowe CEBEA za lata 2006-2009 były ustalane przez Pana Dyrektora po zaopiniowaniu przez Radę Naukową CEBEA. Sprawozdania finansowe za lata 2006-2009 były sporządzane i przekazywane do Ministra Gospodarki w terminach do końca I kwartału danego roku, a następnie zatwierdzane postanowieniami Ministra Gospodarki. W kontekście spełniania powyższych wymogów formalnych, uwagi NIK budzi jednak

¹ Art. 5 ust. 2 udip

brak wymiernych rezultatów w zakresie rozwoju podstawowej działalności Ośrodka, a także nie wykreowanie mocnej pozycji rynkowej.

W badanym okresie CEBEA korzystał z ulgi podatkowej w podatku od nieruchomości związanej ze zwolnieniem od tego podatku gruntów i powierzchni użytkowej zajętej pod statutową działalność. Przychody z tytułu działalności statutowej (dotacje) były ewidencyjnie wydzielone i nie stanowiły podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym.

6. Izba nie wnosi uwag do uregulowania stanu prawnego nieruchomości CEBEA, bowiem pozwala on na przeprowadzenie prywatyzacji bez ujemnych skutków z tego tytułu dla Skarbu Państwa. Nieruchomości CEBEA w Krakowie przy ul. Lea 114, tj. 2 działki o powierzchni 0,8967 ha zabudowane 2 budynkami biurowymi, budynkiem laboratoryjno-warsztatowym, budynkiem gospodarczym oraz w Bochni, tj. 3 działek o pow. 2.1137 ha zabudowane budynkami o charakterze produkcyjno-magazynowym posiadały uregulowany stan prawny. Właścicielem gruntów był Skarb Państwa, a użytkownikiem wieczystym CEBEA. Własność budynków i budowli posadowionych na tych gruntach przysługiwała Ośrodkowi, a księgi wieczyste urządzone dla tych nieruchomości w działkach pn. ciężary i ograniczenia oraz hipoteka były wolne od wpisów.
7. Zastrzeżenia NIK budzi fakt, że program naprawczy był realizowany tylko do końca 2006 r. i ograniczył się do drobnych zmian organizacyjnych i działań w celu redukcji zatrudnienia. W następnych latach nie opracowywano kompleksowej restrukturyzacji produktowej, techniczno-technologicznej oraz badawczo-rozwojowej w oparciu o bieżące analizy rynku. W tym zakresie jedynie Zakład w Bochni posiadał analizę marketingową. W konsekwencji pasywnej polityki rozwojowej, w ocenie NIK, aktualną w półroczu 2010 r. sytuację w zakresie rozwoju uznać należy za trudną, a dalsze ograniczenia w sprzedaży wyrobów i usług mogą prowadzić do istotnego obniżenia wartości rynkowej Ośrodka.
8. NIK wnosi zastrzeżenia do trwającego już 4 lata procesu prywatyzacji CEBEA, który do dnia zakończenia kontroli NIK nie został sfinalizowany. Kontrola wykazała, że proces prywatyzacji rozpoczął się w 2003 r., kiedy to Ośrodek znalazł się w grupie jednostek badawczo-rozwojowych przeznaczonych przez Ministerstwo Gospodarki do przekształceń strukturalnych takich jak komercjalizacja i prywatyzacja. W dniu 16 sierpnia 2006 r. Ministerstwo Gospodarki podjęło decyzję o wszczęciu procedury zmierzającej do komercjalizacji CEBEA w trybie art. 4 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji.

Wniosek o prywatyzację bezpośrednią z dnia 28 kwietnia 2010 r. budzi szereg uwag w aspekcie możliwości jej przeprowadzenia w trybie postulowanym przez Pana Dyrektora. [...] ²

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o podjęcie skutecznych działań restrukturyzacyjnych lub naprawczych w celu poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej, technicznej i organizacyjnej tak, aby wystarczająco przygotować CEBEA do skutecznego przeprowadzenia komercjalizacji lub prywatyzacji.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się o przedstawienie przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie wniosku, ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

² Art. 5 ust. 2 udip